

Sundhedsstyrelsen

Islands Brygge 67
2300 København S

Den 17. april 2024

Dansk Tandsundheds hørings svar til høring i forbindelse med dimensionering af tandfaglige uddannelser

Dansk Tandsundhed er brancheforening for tandlægevirksomheder, der leverer tandlægeydelser i Danmark jf. bekendtgørelse om tandlægers virksomhedsområde. Foreningen blev stiftet i oktober 2021 og medlemsvirksomhederne rummer i alt 129 klinikker og over 2000 medarbejdere.

Generelle bemærkninger

Det er en målsætning for Dansk Tandsundhed, at der skabes en voksentandpleje, hvor borgerne uanset social eller økonomisk baggrund kan forvente behandling i højeste kvalitet, uden det går på kompromis med hverken patientsikkerhed eller kvalitetsparametre.

Dansk Tandsundhed bakker op om at sikre en hensigtsmæssig dimensionering af de tandfaglige uddannelser, da et tilstrækkeligt antal tandfaglige sundhedspersoner er en afgørende forudsætning for at sikre tandpleje til alle der har behov, og en afgørende forudsætning i at styrke danskernes tandsundhed og dermed generelle sundhed.

Dansk Tandsundhed besvarer i det følgende de i høringsmaterialet fremsatte spørgsmål.

Specifikke bemærkninger til Bilag A***Faggruppe: Tandlæger******Spørgsmål 1: Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter tandlæger?***

De sidste årtiers markante fald i tandløsheden¹ har øget efterspørgslen efter behandlere. Samtidig er antallet af tandlæger i arbejdsstyrken faldet i samme periode².

---

¹ "Trends in dentate status and preventive dental visits of the adult population in Denmark over 30 years (1987–2017)"

² Tandplejeprognose 2023-2045 s. 10: "I perioden 2012 til 2022 faldt antallet af beskæftigede tandlæger med ca. 6 pct." samt Dansk Erhverv for Dansk Tandsundhed (dansktdandsundhed.dk): "Antallet af tandlæger i arbejdsstyrken er faldet med 7 pct. de seneste 10 år"

Således opleves den nuværende balance mellem udbuddet og efterspørgslen af tandlæger som værende skæv, med et udbud der ikke kan matche efterspørgslen, hvilket resulterer i tandlægemangel. Tandlægemanglen er bredt anerkendt politisk og i branchen.

Spørgsmål 2: *Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter tandlæger, som de kommende anbefalinger skal tage højde for?*

Der er i udgangspunktet store regionale forskelle i antallet af beskæftigede tandlæger pr. region, hvor regionerne Hovedstaden og Midtjylland har flest, mens Nordjylland og Syddanmark har færrest³.

De uddannelsesmæssigt store årgange fra 1980erne sikrede at de nyuddannede tandlæger blev ”presset” ud i alle dele af landet, og har dermed sikret en nogenlunde ensartet geografisk dækning. Denne generation er begyndt at gå på pension og bliver alene i begrænset omfang erstattet i yderområderne. Tandlægemanglen er direkte proportional med afstanden til uddannelsesbyerne Århus og København⁴.

Næsten alle privatansatte tandlæger er provisionslønnede. Derfor afhænger deres indtjening af deres omsætningsmix. Uden for uddannelsesbyerne er manglen på tandplejere endnu større end på tandlæger. Derfor sidder tandlægerne her oftere og udføre tandplejere opgaver, som genererer en lavere timeomsætning. Konsekvensen er at tandlæger har en indtjening der vurderes op mod 33% lavere end i områder hvor tandplejerkapaciteten er tilstrækkelig.

Se i øvrigt svar på spørgsmål 3.

Spørgsmål 3: *Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter tandlæger de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grundscenariet i Figur 1 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?*

Der er generelt store regionale forskelle i antallet af tandlæger, ligesom bykommunerne har flere tandlæger pr. 100.000 indbyggere end yderkommunerne⁵. Samtidig er der en stor underliggende trussel i yderområderne, da der her er en overrepræsentation af tandlæger over pensionsalderen.

Der er i dag ca. 450 tandlæger som fortsat er i beskæftigelse på trods af at de har nået pensionsalderen. Det svarer til ca. 10 pct. af den samlede arbejdsstyrke af tandlæger, som dermed kunne gå på pension i morgen⁶. De beskæftigede tandlæger over pensionsalderen

³ Tandplejeprognose 2023-2045 s. 11

⁴ ORIS Tandlægerne: Dansk Tandsundhed 2030 (s. 31-32)

⁵ Dansk Erhverv for Dansk Tandsundhed (dansktdandsundhed.dk): ”Bykommunerne har flest tandlæger pr. 100.000 indbygger i 2021”

⁶ Kilde: Dansk Erhverv for Dansk Tandsundhed (dansktdandsundhed.dk)

arbejder i højere grad i yderkommunerne end gruppen af beskæftigede tandlæger generelt⁷.

Samtidig forventes det samlede antal tandlægebesøg blandt danskerne at stige i de kommende 20 år, primært grundet en stigning i antallet af ældre med flere egne tænder som en følge af den markant forbedrede tandsundhed⁸. Stigende kompleksitet som følge af funktions- og belastningsrelaterede tandskader øger også behandlingsbehovet. Yderkommunerne er særligt udfordrede, når det kommer til stigning i antallet af ældre. Frem mod 2050 vil en række yderkommuner have markant flere ældre end i bykommunerne⁹.

Der er således en særlig udfordring med tandlægedækning i yderkommunerne.

Spørgsmål 4: *Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for tandlæger i fremtiden?*

Vi ved, at der er sket et markant øget fald i tandløsheden i Danmark fra firserne og til i dag¹ ligesom voksne og ældre går oftere til tandlægen end hidtil. En fortsættelse af denne tendens vil forventeligt øge behovet for behandlingsskapaciteten.

Derudover er der fortsat en stor social ulighed i tandsundheden, som har været konstant siden firserne¹. Hvis denne sociale ulighed forsøges mindsket med politiske tiltag, vil det også øge antallet af tandlægebesøg og dermed behovet for tandlæger.

I relation hertil, får vi også løbende en bedre forståelse for koblingen mellem tandsundhed og den generelle sundhed, herunder sammenhængen mellem sygdom i mundhulen og medicinske sygdomme som fx diabetes, leddegigt, hjertekarsygdomme og Alzheimer¹⁰. I det omfang den viden giver anledning til en øget politisk prioritering af tandsundheden i forbindelse af de kommende politiske forhandlinger om voksentandplejen – hvad vi i Dansk Tandsundhed opfordrer til, vil det alt andet lige også øge presset på behandlingsskapaciteten på både kort og langt sigt.

Spørgsmål 5: *Uddannelses- og Forskningsministeriet vurderer, at der fremadrettet vil blive uddannet omkring 154 tandlæger årligt, jf. Bilag 1 i Tandplejeprognose 2023-2045. Hvor mange tandlæger anbefaler I bør uddannes fremadrettet årligt og med hvilken begrundelse?*

Dansk Tandsundhed vil gerne appellere til, at man ser på sammenhængen mellem tandlæger og tandplejere. Med tanke på at mange opgaver, som i dag løses af tandlæger i

⁷ Dansk Erhverv for Dansk Tandsundhed (dansktdandsundhed.dk): "Beskæftigede tandlæger over folkepensionsalderen arbejder i højere grad i yderkommunerne"

⁸ Dansk Erhverv for Dansk Tandsundhed (dansktdandsundhed.dk): "Forventet antal tandlægebesøg fra 2024-2044, hele befolkningen"

⁹ <https://www.mm.dk/politik/artikel/fakta-yderkommuner-vil-maerke-aeldrepresset-mest>

¹⁰ Se fx forskningssamarbejde mellem Københavns Universitet og Plandent hvorfra resultater forventes offentliggjort i 2024: <https://odont.ku.dk/news/forskningssamarbejde-plandent/>

stedet ville kunne løses af tandplejere (se i øvrigt uddybet i afsnittet om *Faggruppe: Tandplejere*), kombineret med den kortere uddannelsestid for tandplejere, vil det give god mening at øge optaget af tandplejere.

Således vil et markant øget optag på tandplejerstudiet kunne overflødiggøre øget optag på tandlægestudiet.

Det kan ikke udelukkes, at det forhold at vi i Danmark har en væsentligt lavere behandlingskapacitet pr. indbygger end det øvrige Skandinavien, er en medvirkende årsag til at lønningerne blandt danske tandlæger og tandplejere er markant højere end i disse ellers sammenlignelige lande.

Faggruppe: Specialtandlæger i ortodonti

Spørgsmål 1: *Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter specialtandlæger i ortodonti?*

Dansk Tandsundhed oplever at der også indenfor denne faggruppe er en betydelig forskel på udbud og efterspørgsel, som resulterer i en massiv mangel på specialtandlæger i ortodonti.

Spørgsmål 2: *Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter specialtandlæger i ortodonti, som den kommende dimensioneringsplan skal tage højde for?*

Ingen særskilte kommentarer hertil.

Spørgsmål 3: *Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter specialtandlæger i ortodonti de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grundscenariet i Figur 2 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?*

Udviklingen i efterspørgslen vurderes at være væsentlig stigende. Fagområdet har udviklet sig teknologisk og tandregulering er også en behandling for voksne. Tandregulering indtænkes i stigende grad for at reducere kompleksiteten og forlænge holdbarheden af konventionel behandling samt forebyggende af funktionelle problemstillinger. Desuden er interessen samt tolerancen for tandregulering i befolkningen stigende. En del af disse behandlinger kræver øget viden hos den almene tandlæge fx i form af tilbud om formaliseret efteruddannelse på masterniveau, hvilket i så fald vi mindske det ellers øgede behov for flere specialtandlæger.

Spørgsmål 4: *Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for specialtandlæger i ortodonti?*

Det nuværende antal specialtandlæger dækker end ikke efterspørgslen i offentligt regi, hvor behandlingerne er fastlagt ved lov¹¹. Der henvises i øvrigt til besvarelse af spørgsmål 3.

Spørgsmål 5: (...) Hvilken uddannelseskapacitet anbefaler I for perioden 2025-2029, og med hvilken begrundelse?

Ingen særskilte kommentarer hertil.

Faggruppe: Specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi

Spørgsmål 1: Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi?

Den nuværende balance opleves som værende stærkt kritisk, resulterende i en langt større efterspørgsel end udbud.

Antallet af beskæftigede specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi er ca. 60. Langt de fleste specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi er beskæftiget i Region Hovedstaden og Region Midtjylland, hvor også de to største tand-, mund- og kæbekirurgiske afdelinger er placeret. Hovedparten af specialtandlægerne i tand-, mund- og kæbekirurgi er mænd, og en stor del (37 %) i 2015 er over 60 år og derfor står over for at gå på pension inden for få år¹².

Spørgsmål 2: Er der særlige regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi, som den kommende dimensioneringsplan skal tage højde for?

Dansk Tandsundhed er af den opfattelse, at de regionale forskelle svarer til forskellene for tandlæger generelt.

Spørgsmål 3: Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi i de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grundscenariet i Figur 3 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?

Med en aldrende og rigere befolkning, der bevarer tænderne, stiger behovet for bl.a. implantatoperationer. Disse udføres såvel af kæbekirurger og tandlæger uden særlig uddannelse. Analogt til kommentaren nævnt om Faggruppe: Specialtandlæger i ortodonti vil et tilbud om formaliseret efteruddannelse på masterniveau i Danmark kunne frigøre kapacitet hos kæbekirurgerne til kæbekirurgi fremfor tandkirurgi arbejde samt i øget omfang reducere behovet for specialtandlæge involvering i særligt medicinsk kompromitterede patientgrupper.

¹¹ BEK nr. 959 af 14/06/2022

¹² Sundhedsstyrelsen – Tandplejeprognose 2018-2040 (kilde til hele forudgående afsnit).

Spørgsmål 4: *Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi?*

Stigning i antallet af ældre forventes at medføre et øget antal patienter med aldersrelaterede lidelser som eksempelvis kræft og deraf senfølger, men også et øget behandlingstilbud fra andre specialer. Der forventes fortsat en stigning i antallet af patienter med vækstbetinget kæbeanomali. Dertil kommer, at specialtandlægerne i stigende grad oplever, at tandlæger uden specialuddannelse fravælger visse kirurgiske opgaver, hvilket øger behovet for specialtandlæger i tand-, mund og kæbekirurgi i praksistandplejen¹³.

Se desuden besvarelse på spørgsmål 3.

Spørgsmål 5: *(...) Hvilken uddannelseskapacitet anbefaler I for perioden 2025-2029, og med hvilken begrundelse?*

Ingen særskilte kommentarer hertil, se i øvrigt besvarelser på de øvrige spørgsmål i dette afsnit.

Faggruppe: Tandplejere

Spørgsmål 1: *Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter tandplejere?*

Lønningerne er steget markant fordi efterspørgslen er langt større end udbuddet.

Ca. 2/3 af det arbejde, der udføres på en tandlægeklinik, må udføres af en tandplejer. I dag er det dog alene 16-17% af arbejdet der udføres af tandplejerne (baseret på omsætningstal)¹⁴.

En naturlig balance mellem tandplejere og tandlæger opnås på den enkelte klinik, når der er lige mange aktive timer til hver af de to faggrupper. I dag er forholdet dog 73% tandlæger og 27% tandplejere¹⁵.

En øget opgaveglidning fra tandlæger til tandplejere vil øge produktiviteten, men vil til gengæld også øge efterspørgslen efter tandplejere. Derfor anbefaler Dansk Tandsundhed en markant forøgelse af optaget på tandplejerstudiet – gerne en fordobling, som vil sikre at tandlægenes samlede behandlingskapacitet kan øges.

¹³ ORIS Tandlægerne: Dansk Tandsundhed 2030 (s. 35)

¹⁴ ORIS Tandlægerne: Dansk Tandsundhed 2030 (s. 36)

¹⁵ ORIS Tandlægerne: Dansk Tandsundhed 2030 (s. 36)

Spørgsmål 2: Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter tandplejere, som de kommende anbefalinger skal tage højde for?

Som for tandlæger er der også for tandplejere store regionale forskelle i antallet af tandplejere, hvor Midtjylland og Hovedstaden har flest, mens Sjælland, Syddanmark og Nordjylland har markant færre¹⁶.

Da tandplejere er hurtigere at uddanne end tandlæger og får lavere lønninger, vil et øget udbud af tandplejere, som samtidig løser flere opgaver end i dag, kunne øge behandlingskapaciteten for undersøgelser og de non-operative behandlinger markant, hvilket vil være særligt kærkomment i yderområderne, hvor der i forvejen er lavere behandlerkapacitet og flere tandlæger i beskæftigelse over pensionsalderen.

Derudover gælder de helt samme geografiske tendenser og forhold som for tandlægerne. Afstanden til uddannelsesbyerne har betydning for manglen på tandplejere, og dette forhold kan tilsvarende aflæses i tandplejerlønningerne, der stiger med afstanden til uddannelsesbyerne.

Spørgsmål 3: Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter tandplejere de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grundscenariet i Figur 4 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?

Den faldende tandløshed medfører at flere ældre har deres tænder i længere tid. Det medfører en markant stigning i bl.a. parodontitis¹⁷. Langt hovedparten af parodontitisbehandlingen ligger hos tandplejerne. Den stigende bevidsthed om parodontitis' indvirkning på en lang række kroniske sygdomme, øger patienternes og den politiske interesse i at få og tilbyde relevant behandling¹⁸. Dette vil kræve langt flere tandplejere.

Øget fokus på forebyggelse af sygdom øger også behovet for tandplejere. Ved at indsætte behandling af fx caries, parodontitis og slid, når disse sygdomme er i de tidligste stadier, reduceres eller udskydes behovet for avanceret og kompliceret operativ behandling.

Se i øvrigt svar på spørgsmål 2.

Spørgsmål 4: Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for tandplejere?

Samme faktorer som for tandlæger, men en øget opgaveglidning fra tandlæger til tandplejere vil øge behovet i endnu højere grad.

¹⁶ Tandplejeprognose 2023-2045 s. 22

¹⁷ https://www.tandlaegebladet.dk/sites/default/files/tb01-2017_22.pdf

¹⁸ Se fx forskningssamarbejde mellem Københavns Universitet og Plandent hvorfra resultater forventes offentliggjort i 2024: <https://odont.ku.dk/news/forskningssamarbejde-plandent/>

Se i øvrigt svar på spørgsmål 3.

Spørgsmål 5: Uddannelses- og Forskningsministeriet vurderer, at der fremadrettet vil blive uddannet 150 tandplejere årligt, jf. Bilag 1 i Tandplejeprognose 2023-2045. Hvor mange tandplejere anbefaler I bør uddannes fremadrettet årligt, og med hvilken begrundelse?

Dansk Tandsundhed mener, at optaget på tandplejeuddannelsen bør fordobles.

Hvert år færdiggør cirka 110 tandplejere uddannelsen, og det er ikke tilstrækkeligt. Det er samtidig på trods af, at studiet er populært og har mange ansøgere. På Aarhus Universitet blev der i 2023 optaget 88 af 519 ansøgere¹⁹, mens tallet for København lå på 78 af 486²⁰. I øvrigt var adgangskvotienten for optag henholdsvis 9,2 (Aarhus) og 9,0 (København), hvilket vidner om, at særdeles kvalificerede ansøgere er blevet skåret fra i processen.

Det nuværende antal ansøgere viser, at mange søger forgæves, og at adgangsniveauet stadig vil være højt, selvom vi øger optaget markant.

Desuden vil en kandidatoverbygning i Oral Sundhed (fx 1-årig) give mulighed for en opkvalificering af en hel af tandplejergruppen, så de kan løfte de mere komplicerede tandsundhedsstøttende og sygdomsforebyggende behandlinger hos den voksende patientgruppe med komplicerede behov.

Faggruppe: Kliniske tandteknikere

Dansk Tandsundhed har ingen særskilte bemærkninger til denne faggruppe.

Dansk Tandsundhed står naturligvis til rådighed for uddybning af ovenstående høringssvar.

Med venlig hilsen

Laura Duus Dahlin
(interim) Sekretariatschef
Dansk Tandsundhed

¹⁹ [KOT_2023_Opgørelse_Tilbudt_optag_Klausuleret.xlsx](#)

²⁰ [Optagelsesstatistik 2023 – Københavns Universitet \(ku.dk\)](#)